

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postakarékpenztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAI

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Kongatják a kormány lélek-harangját.

Nagy baj lehet a kormány körében, mert a fizetett lapok oly erősen csaholnak az országgyűlési szövetkezett ellenzék ellen, mintha az ellenzék volna oka minden nyomoruságunknak. Elkezdve a bécsi megvásárolt szócsovéktól az utolsó vidéki kis mungó lapocskáig egyebet nem olvashatni, hogy ki kell irtani minden ellenzékít, mert különben veszve van a haza.

E harang-félreverésre és szitkozódásra az készíti a kibérelt pennákat, mert ingadozni látják a gazdát, Lukácsot, aki bárhogya is veri még a mellét: bukott ember és csak addig tartják meg, míg a közös kiadások is meg lesznek szavazva — Bécsben.

Mihelyt tehát a delegációk elvégzik munkájukat Bécsben, Lukácsnak pakkolnia kell a miniszterelnöki székből, amelyre csak gyalázatot hozott.

Jól írja Ábrahám Dezső orsz. képviselő: hol van és ki az, aki olyan nagyon kívánja a Lukács maradását?

Személyi szempontok nem. Nézzük a tárgyiakat.

Ezuttal a legilletékesebb forráshoz, magához a delinquenshez forduljunk. Vajjon nem Lukács ur mondta-e nagyenyedi beszámolójában, hogy Khuen elment, mert belátta, hogy a személye képezi a kibontakozás akadályát?

Hát most nem áll-e ez az eset százszorosán ő reá? Nem Lukács László-e a legfőbb s talán egyedül akadály a rend és nyugalom helyreállításának, az ország boldogulásának?

A nagyenyedi axióma csak Héder-váryra áll, de Lukács urra nem?

Kell-e és lehet-e ennél nagyobb politikai erkölcstelenség, sőt uri becsületbeli fogyatékoság? Vajjon nem fél Lukács László ur, hogy a saját maga által felállított erkölcsi kodexszel fogják agyonütöni, ha bevárja, hogy pártatlanul ítélkezzenek felette?

Mire vár még ez az uri ember?

Elhiszik talán a munkapártiak, hogy az ő feje a párt becsületbeli kérdése? Hiszen ezt a tantételt is ő állította fel, neki csak segítségére sietett Tisza István, mert úgy látta, hogy sikerült terveinek megnyerni a ravasz örményt.

A munkapárt kezes bárányai, akik sokszor éhes farkasokká vedlenek, azt hiszik, vagy legalább szeretnék elhíttetni, hogy Lukács László, a többség miniszterelnöke és ennek bukása a párt tekintélyét sértene.

Ugyan uraim, hát már csakugyan annyira belebolondultak az angol példákba, hogy nem tudnak belőle kigázolódni?

Önök hallották valahol és valamikor, hogy tényleg Angliában is van

parlament, ennek a parlamentnek többsége és e többségnek miniszterelnöke.

Igen, ott beszélhetünk arról, hogy a többség csinálhat és megszüntethet miniszterelnököket, de nálunk ez naiv mese.

Hát akkor miért nem bukott meg Lukács ur, mint pénzügyminiszter, a készfizetések elejtésénél, miért maradt meg Székely Ferenc a katonai bünvádi perrendtartás németnyelvű intézkedéseinek s miért szavaztak ujjongva bizalmat Khuen grófnak, midőn kimondták, hogy rezolúció nélkül nincs kibontakozás és a nagy nemzeti hős üres tarisznyával és hosszú orral jött vissza Bécsből?

Nem, igen tisztelt Urak!

Nálunk nincs a többségnek miniszterelnöke. Önök erre több ízben szerencsés példát szolgáltatnak. Itt csak a császárnak van bizalmi embere, akit mindig vállalni kell az olyan többségnek, amelyet pénzzel, erőszakkal és erkölcstelenséggel teremtettek meg.

Ez a többség aztán ne is hivatkozzék a saját, meg nem levő erkölcsi tekintélyére, ebbe a sülyedő miniszterelnök hiába kapaszkodik.

Lukács urnak egyedüli védpajzsa ezuttal már csak a korona palástja. Eddig sikerült az ősz uralkodót elámitani a nemzet igazi akaratát illetőleg, sikerült felfelé szolgáltatni tenni, mely odafent a legnagyobb erőszakosságokat is igazolta, de most már következnek a nemszeretemen napok.

Sem az országnak nyugalma, sem annak igazi becsületes fejlődése, sem a dinasztia érdeke, de még a munkapárt ugynevezett tekintélye sem követeli, hogy tisztán csak lelkiismeretlen hatalmi vágy olyan embert tartson tovább a miniszterelnöki székből, aki oda sem politikai multjánál, sem jelenénél, sőt a legközönségesebb emberi becsületbeli felfogás szerint sem való.

A Bécsből jövő tudósítások szerint, Lukács László minden erejével azon van, hogy elhitesse a világgal, hogy pozíciója sohasem volt erősebb, mint most. Evégből szórja a pénzt a lapoknak, amelyeknek nagy része nemcsak idehaza, de külföldön is képes mindenre pénzért. De hiába való minden erőlködése, mert a fizetett sajtó már nem bír hatással és a kutya sem veszi számba. Bécsben is undorral fordulnak el ezektől a lapoktól, nálunk pedig még arra sem méltatják, hogy kezökbe vegyék. Azért, mind ablakon kidobott pénz az, amellyel csak a kitartottakat hizlalják és Lukács erősen téved, ha azt hiszi, hogy fizetett pennákkal többé ellehet bolondítani a közönséget.

Junius 4-ike óta épen elég volt az idő arra, hogy a magyar nemzet lerázza magáról a 1910. évi választás bilincseit és meghuzza a lélekharangot Lukács felett, akinél soha senki jobban be nem csapta az országot. Az egyesült

ellenzék egyelőre a bécsi tiltakozás után csak az országszerte rendezendő népgyűléseken vesz részt és ha október huszadikán is a miniszterelnöki és a házelnöki székből Lukács és Tiszával fog találkozni, ezt olyan provokációnak fogja tekinteni, amellyel szemben a legvégsőbb lépésekre fogja elhatározni magát.

(E—K.)

Országos vásár akadályokkal.

Pár nap múlva beáll az országos vásár Székelyudvarhelyt. Október 4-én lesz a kirakó- és ez megelőzőleg a három napos állatvásár.

Köztudomású tény, hogy az őszi vásár szokott a leglátogatottabb lenni. Tehát ilyenkor a forgalom, közlekedés is a legnagyobb.

Ezzel szemben pedig a Varga-patak hídját, a város legforgalmasabb helyét, Kökereszt-téren épen most, vásár előtt bontották szét és így előállott az a komikus helyzet, hogy a közlekedési akadályok vármegyei legfőbb elhárítható mestere: az államépítészeti hivatal csinálta Székelyudvarhely város belterületén a legnagyobb közlekedési akadályt.

Hát ez viccenek elég jó, de a vásárra tördülő közönség részére, csakis bosszantó lehet.

Egy hetet már várhattak volna azzal a hidbontással, annyi szent igaz. Hiszen reparáció más helyen is elég van. Az állami út felsőboldogfalva felé valóssággal elolvadt a sok eső miatt. Ezt sem ártott volna helyrehozni addig, amíg oly nagyra nem nőtt a kár.

Azonban a hidbontás már megtörtént. A hiba el van követve. Ezen segíteni nem lehet most. De jövőre okulást, megfontoltságot más alkalomra szerezni, jó lesz jelenlegi felszólalásunk, melyet az illetékesek figyelmébe ajánlunk.

A helyi viszonyokkal számolni kell, mert nem a nép van a tisztviselőkért, hanem megfordítva. Sajnos, hogy igen gyakran ennek az ellenkezőjét kell lássuk, tapasztaljuk. Pedig — úgy látszik — egyedül csakis ebben van a kiirthatatlan hiba; mit eléggé ostromozni nem lehet...

— **Új rend a táviratok le- és felvételében.** Mai naptól kezdve a székelyudvarhelyi posta- és távirdahivatalnál új rend lépett életbe. A táviratokat ezután április hó elsejétől kezdve október végéig reggel 7 órától este 9 óráig, november 1-től március 31-ikéig pedig reggel 8 órától este 9 óráig szakadatlanul lehet feladni és a kézbesítések is így történnek. Ezzel a régen érzett hiány pótlásával, Székelyudvarhely belépett a rendes városok sorába. Az intéző-köröknek elismeréssel adózunk, hogy a kereskedelmi és ipari élet e szükségletét kieszközölték. Most már aztán csak kereskedelem és ipar is kellene, amely e nagy előnyöket kihasználhassa. Ennek megteremtésére a vezetőkörök szintén sokat tehetnének.

A falu jegyzője.

A mi agyon egyszerűsített közigazgatásunknak talán legszánandóbb áldozata a községi és körjegyző, akiről ha élethű fotográfiát akarnánk bemutatni, nevezhetnénk egyrészt olyan közigazgatási hivatalnoknak, aki jogilag semmiért sem felelős s aki mégis minden felelősséget a vállain visz. Van körülbelül 80 feljebbvalója, amelyik mind fegyelmi eljárás terhe alatt rendelkezik vele úgy, hogy a legtöbb falusi jegyző csak nagy ritkán érreá magával a faluval is foglalkozni.

A falu jegyzőjének ugyanis a jegyzői állás természetéből kifolyólag a jogkereső nép tanácsadójának, gyámoltójának és társadalmi vezetőjének kellene lennie, de e helyett a legtöbb jegyző — a mi közigazgatásunk tökéletlensége miatt — nem más, mint aktagyáros, sőt miután az adóvégrehajtás s egyéb más zaklatása a falusi népnek is a jegyző kötelessége, a legtöbb helyen alig tekintik másnak, mint a nép *élete megkeserítőjének*; egy olyan zsarnoknak, amelyet ráadásul neki kell fizetnie is.

Nagy ritkaság az olyan falu, amelyikben a lakosság lélekben összeforrott a jegyzőjével. Hiszen a községi jegyző nem igen érreá a falu szociális bajaival törődni s ha még is törődik, bizonyosan az éjjeli nyugalomát kell megrábolnia, mert máskülönben a kelleténél is nagyobb rakásra gyűlnék fel a restancia, aminek természetesen következménye a fegyelmi eljárás. Ily körülmények között nem is csoda, ha a községi és körjegyzők már évek óta tűrhétellennek találják helyzetüket s nap-nap után nagyobb eréllyel követelik annak megváltozását.

Minden falusi jegyző érzi magában, hogy neki nemesebb hivatása van s jelentősebb szerepe a falu életében, mint az, hogy a különböző magasabb foku közigazgatási apparátusok örökös lábtörője legyen. A jegyző ott él a faluban, ismeri a falu ezernyi baját és még sem tud rajta segíteni, mert hiszen életének, tevékenységének legnagyobb része meddő „nemleges” jelentések gyártásával és ly funkciók végzésében telik le, amelyeket állami közegeknek kellene végezniük.

Valósággal ritkaságszámba megy tehát, ha oly jegyzőről hallunk hírt, aki hivatali teendőinek pontos elvégzésén kívül, a társadalmi munka mezején is tudott elévülhetlen érdemeket szerezni.

Legutóbb a mátraverbélyiek derék jegyzőjéről, Berzsényi Béláról emlékeztek meg a lapok, az ottani fogyasztási szövetkezet 10 éves jubileumával kapcsolatban. Benne — úgy látszik — megtalálhatjuk a falusi jegyző ma még elég ritkaságszámba menő mintaképét.

Hogy mint jegyző kiváló lehet, azt az bebizonyítja, hogy a felsőbb közigazgatási szervek is részt kértek a kis szövetkezeti ünnepből. De hogy a társadalmi munka mezején is kitűnik, az kivüláglik abból, hogy immár közel 10 éve vezet egy szerény viszonyok között lévő községben hitel- és fogyasztási szövetkezetet, amelyeket a mintaszövetkezetek közé soroznak s amely intézmények segítségével sikerült a faluját kiemelni eddigi mostoha helyzetéből s rávezetni a fejlődés, a virágzás útjára.

Ezen a szövetkezeti jubileumon nem is a szövetkezetet ünnepelték, hanem a falu derék jegyzőjét, aki éjjel-nappal azon töri a fejét, hogy segíthetne a saját községének nyomorúságain. És sikerült is neki a bajok orvoslására a legjobb eszközt megtalálni: a szövetkezeti eszmét, az apró szétszórt erők egyesítését úgy, hogy Mátraverbély község ma már ott tart, hogy a falu kulturális és humanitárius szükségletét egyetlen gazdasági és társadalmi szervezet képes ellátni.

A szövetkezet utcát épít a községnek, utakat rendez, ellátja a szegénysorsu iskolásgyermekeket taniszterrel, pótolja az iskoláépítéshez hiányzó tőkét s nap-nap után újabb eszközöket huajt a község lakosainak vagyonosodásához. Ebből a mi városi híes vezéreink is tanulhatnak.

Van ez így több helyütt az országban, ámde meg vagyunk róla győződve, hogy ha a községi és körjegyzők mostoha helyzetén segítenek, a legtöbb községben megtalálnók azokat a társadalmi uton létrejött népjóléti intézményeket, amelyek nem csak a falu anyagi, de erkölcsi bajain is segítenek. Az is bizonyos, hogy ezeknek az intézményeknek a megteremtéséhez maguk a jegyzők látnának leginkább hozzá, mert hiszen ők is nagyon jól tudják mennyivel jobb és könnyebb valamit ha van miből ön-önmagunknak megcsinálni, mint az ahhoz szükséges eszközöket győtrő deputációzásokkal és folyamodványokkal kikunyorálni a kormánytól vagy más felsőbb hatalomtól.

Szabad a kritika.

Kritikusok szabadságát védte meg minap a bíróság. Dr. Eben Mihály nagykőrösi plebános egy számológépet szerkesztett, amelyről dr. Weszely Ödön pedagógiai művében azt a kritikát megjegyeztette, hogy az komplikált. E megjegyzésért Eben Mihály kártérítési pert indított a budapesti IV. ker. járásbíróság előtt Weszely Ödön ellen és a neki okozott állítólagos erkölcsi és anyagi károsodásért tőle ezer korona kártérítést kért. A megtartott tárgyaláson a bíróság Ébent keresetével elutasította azzal az indoklással, hogy Magyarországon vélemény-szabadság van és a kritikusokat nem lehet arra kötelezni, hogy csak dicsérő megjegyzéseket irjanak. A bíróság Ébent egyúttal a költségek megfizetésében is elmarasztalta.

Irodalom.

A feminizmus. Irta: Wierker István. Az öntudatos nőmozgalomnak rövid és világos áttekintését nyújtja e tanulmány. Az elfogultlan és pártszempontoktól mentes tudomány álláspontján megismerteti a nőknek a történelmi korok folyamán elfoglalt helyzetét és felszabadulási törekvéseit. Nyomon kíséri e törekvések mélyülését, öntudatosává válását és terfogalását és így megismerlet a modern feminizmus céljaival. Felsorolja a nőmozgalomra vonatkozó főműveket és lényegükben ismerteti azokat az adatokat, megállapításokat, gondolatokat és elméleteket, melyek a problema körül csoportosulnak. A rendkívül érdekes és izgatón aktuális munka igen jó szolgálatot tesz mindazoknak, akik az egyre erősebben hullámzó nőmozgalom lényegével óhajtanak megismerkedni. A kis mű a Tudományos zsebkönyvtár 220. száma, ára 70 fillér. Kapható minden könyvesboltban.

Olcsó Jókai. Az ős beálltával megint megnyílt a Jókai kincses ládája és a szebbnél-szebb alkotások kerülnek ki belőle. Most jelent meg: 71. szám. Harmadik sorozat. Részint igaz, részint költött humoros apróságok. 72. sz. Amerikai történetek. „A vérontás ar gyalá” fantasztikus regény a közép-amerikai ferraradalom történetéből. „Egy magyar ur Amerikában” az újvilág csodás társadalmi viszonyairól beszél. „A glóriás hölgy” az amerikai humbug netovábbját mutatja be. 73—77. sz. Nincsen ördög. Csodás regény egy nagyszívű férfiról és egy szívtelen hölgyről. 78—79. Csalavér, szenvedélyektől lüktető regény Szibériából. 80. Tarka élet. Apró rajzok, melyekben Jókai utólréhetetlen művész volt. Egy-egy szám ára 40 fillér. Kapható minden könyvesboltban.

E NAP

Kedd, október

Remig pk

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem között áll a magyar nemzet. Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, függetlenségi, bátor szavú ujság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által viszsza szerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyvédvre 2 K 50 f

HIREK.

— **Főispántalanság.** Valóságos Fregoli szerepet játszik id. Haller János gróf főispán, kinek a mindenható kormány jóvoltából: háromszoros főispánsághoz — három lakhelye volna eszméileg. Azonban a dolog úgy áll, hogy a tulajdonképeni hivatalos székhelyein — néha-napján esakis, mint *vendég* jelentkezik. Pedig hát az 1886. évi XXII. e. indokolása világosan kimondja, hogy a főispánság tisztség, hivatal és nem méltóság. De azért a fene látott olyan tisztséget és hivatalt, ahol a főnök — *vendég*. Régen mondogatjuk és ajánljuk a kormánynak, hogy szüntesse be ezt a névleges állapotot, mely már tűrhétellen valami. Marostordában még meg valahogyan, mert ott Hegymegi Kiss Pál dr. főispáni titkár ur, a jegyzői tanfolyaminternatusi felügyelőségétől megmaradó kevés idjében — főispánkodhatik is. Ezen kívül Dr. Bernády György polgármesternek most sikerült ő méltóságát, a valódi névleges főispánt is karantlogia és a Maros okozta árvizkárokat megmutogatni. Nálunk a Nagyküllő folyó s minden más létező patak, sőt még a rendes körülmények között esermely nevet viselő vízecek is leirhatatlan károkat okoztak. Mi azonban — úgy látszik — a szükséges államsegélyekben nem részesülhetünk, mert az ilyesmi nekünk a főispán mellényzsebében szorongatja és erre felé ő sem jön. Nem jön, mert Tisza-Lukácsnak immár nem kell bizalom. Hiszen ugyanis mennek főispánostól együtt.

— **Lódiázás október 6-án.** Udvarhelyvármegye lótenyésztő bizottsága ez év október 6-án d. e. 11 órakor Oklándon, a piacon csikós-kancákat, 3 és 2 éves, esalleg egy éves kancacsikókat díjaz 120 K-tól lefelé 10 K-ig menő, földművelésügyi miniszteri díjakkal. Erre hívja a vármegye lótarló gazdaközönségét Bárány Daniel Lajos, a lótenyésztő bizottság elnöke. A díjakra lókereskedők, nagybirtokosok és nagybérlők kizárásával csak azon kisczadák tarthatnak igényt, akik községi előjárósági bizonyítvánnyal igazolják, hogy csikóskancájuk 1 év óta tulajdonuk és a csikók saját tenyésztésük. — A cél szép és hasznos. Azonban október 6-ika olyan szent napja az igaz magyarnak, amelyen lódiázást tartani, — talán még sem illik... Ezt tudhatná Daniel Lajos ur, a lótenyésztő bizottság elnöke, báró létére is. Október 6-án, az aradi Golgotha felé kell tekintsen a magyar, ahol a nemzet vértanui krisztusi halált szenvedtek e hazáért, melyet akkor Görgeiek, most pedig a munkapárti elnökök bocsátanak közpredára... Ismételjük, magát a célt helyesejűk és készséggel támogatjuk, de október 6-ikának ilyenszerű

profanizálása ellen, hazafias felháborodással tiltakozunk. Az esztendőnek 365 napja van. Ezek közül módjában állott volna a vármegye létenyésztő bizottságának más napot is kiválasztania. Ne higgyék azt, hogy a hazafias székely közönségből egészen kihalt az érzelmek s immár eszmélni is képtelen. Eljő az idő nem sokára, hogy nem az üres címek, hanem saját tettei teszik emberré az embert. A népuradalom hajnala dereng s habár még vastag felhők takarják el szemeink elől a szabadság, egyenlőség, testvériség fenséges égboltját: utat tör magának a fényes nap és áldást fakasztó sugarait feltartóztatás nélkül fogja szétterjeszteni...

— **Kossuth Eereñc beszámolója.** Kossuth Ferenc október közepén beszámolót tart Cegléden. A pártvezért a beszámolóra elkíséri a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt valamennyi tagja élükön Apponyi Albert gróffal, valamint az ellenzéki pártok számos tagja. Cegléden nagy lelkesedést kellett annak a híre, hogy Kossuth ismét választópolgárai közé érkezik és nagy előkészületeket tesznek, hogy képviselőjük iránti szeretetüknek és törhetlen ragaszkodásuknak megnyilvánulása minél impozánsabb legyen.

— **Az iparosok szabad lyceumi bizottsága** f. hó 21-én ülést tartott, amelyen az elnökség beszámolt az 1911—1912. évi ciklusról. A bizottság köszönetet szavazott az elnökségnek s azt az ügyek vezetésére továbbra is felkérte. A Gyerkes Mihály lemondásával megüresedett jegyzői tisztre Gál Imre áll. isk. tanítót, a Péter Lajos eltávozásával megüresedett választmányi tagsági helyre Csillag Istvánt választotta meg a bizottság. Eszerint a lyceumi vezetőség tagjai a következők: Biró István tanár elnök, Gál Imre jegyző, Csillag József pénztáros, Bartók István, Benedek Géza, Biró István vendéglős, Csillag István, Fischer Ferenc, Péter József és S. Szabó József a választmány tagjai. Az 1912—13. évi lyceumi előadások november hó első felében megkezdődnek.

— **Lécfalvi Gyárfás Győző** kereskedelmi műszaki főtanácsos életének ötvennyolcadik évében, szeptember 22-én Budapesten meghalt. Lécfalvi Gyárfás Győző előkelő székely nemesi családból származott. Mint fiatal segédmérnök a háromszék megyei magyarostói útvonal építésénél úgy kiűntette magát, hogy a műszaki tanácsba hívták. Háromszék megye óhajására a sepsiszentgyörgyi állami építési hivatal főnöke, majd pár év múlva főtanácsosa lett és a miniszteriumba hívták. Pár év előtt szó volt arról is, hogy Udvarhely vármegye építési hivatalának legyen a főnöke, mielőtt a miniszteriumba hívták volna. Mint kiváló geológus, különösen az utépítés terén volt kimagasló szakember. Nevéhez fűződik az ojtói, krasznai, szalva-romuli és legutóbb a gyergyó-békási útvonalak építése. Temetése e hónap 24-én délután volt a ke-repesi-úti temető halottasházából.

— **A Nagyküküllő vizállása** ez évben érte el a legnagyobb magasságot — emberemlékezet óta. Nem tartjuk fölöslegesnek feljegyezni, hogy a rendes körülmények között alig 40—60 cm. magasságú víz, két méter és 92 cm. volt a minapi nagy esőzés idején Székelyudvarhelyt.

— **Struccok a közigazgatás berkeiben.** Elképzeljük milyen nagy érdekessége lenne a közelgő országos vásárnak, ha mindazokat a struc-politikusokat, kik vármegyénkben találhatók, össze csoportosítva, bemutatnók — kiállítás alakjában. Nyen unklumot még nem pipált Európa, sőt még Ázsia sem. Természetesen a kiállítás csak úgy lenne értékes, ha minden egyes diszpéldánynak életrajzi adatait, titkos, nyílt titkos és nem titkos utait, viselt dolgait is bemutatná valamelyik „Roxroy pszichologus, asztrologus és pszichikus”. Ezt az eszmét vetette fel egyik köztisztviselőben álló és általánosan ked-

velt egyéniség a minap bizalmas körben. Mi pedig ezennel átadjuk azoknak, kik a közügyet önzetlenül igyekeznek előmozdítani és struc-politikaival nem élnek.

— **A vármegyei közpénzek elhelyezése.** Biharmegyei közgyűlése alkalmával szóba kerülő a megyei alapok kamatoztatás végett való elhelyezése, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja, a Gazdaszövetség utóbbi számában azt fejtegeti, hogy a vármegyei arypénzek és egyéb más pénzeknek a hitelszövetkezetek középpontjában, az Országos Középponti Hitelszövetkezetben való elhelyezése sokkal jobban megfelel a mai kor szociális követelményeinek, mint az az önös érdekekből eredő szokás, hogy a megyék a közpénzeket egyes vidéki bankokban helyezik el, amelyeket a vármegyei gyűlésen érdekelt főrésztvevők és igazgatósági tagok tolnak előtérbe. A falusi szövetkezetek tagjai, a földműves gazdák jövőre a megyebizottsági tagválasztáskor erre a jelenségre is figyelmet fognak fordítani.

— **Piaci árak.** Az elmúlt kedden hivatalból feljegyzett piaci árak, középszámítás szerint így alakultak Székelyudvarhelyt: Buza 3 K 90 f, elegendes 3 K 80 f, rozs 3 K 20 f, törökbuza 3 K 70 f, árpa 3 K 20 f, zab 1 K 90 f, burgonya 1 K 40 f literenként, 1 székertűzifa 8—16 K. 5 drb tojás 40 fillér. Zöldségfelcvel a szorgalmas bolgárok látják el a piacot.

— **Kinevezés.** A vármegye főispánja Zakariás Polixéna közigazgatási díjnokot az oklándi főszolgabírószághoz járási irodasegéd-tisztnak nevezte ki. Az illető már tíz év óta díjnokoskodik a vármegyénél és ötödik volt az országban, aki hivatali szolgálatot választott életpályának. A főispáni kegy most ezt is kívánta jutalmazni e kinevezéssel.

— **Kárpitos iparos Székelyudvarhelyt.** Macsek Béla jelesen képezett kárpitos iparos néhány nappal ezelőtt Sz. Szakáts Péter székelyföldi kereskedelmi és iparkamarai titkár ajánló levelével mutatkozott be Székelyudvarhelyt. Szíves örömmel fogadtuk. Azóta már fészket is vert nálunk. Megnyitotta modern gépekkel felszerelt műhelyét a város központján, Kossuth-utca 11 sz. alatt. Gáspár és Papp fűszerkereskedők üzletének udvarában. A derek, ámbiciózus fiatal iparosra nagy szüksége volt Székelyudvarhely város és vidéke közönségének, mert más helyekről kellett fedeznie ebbeli szükségleteit. Macsek Béla szakértelmével intelligens közönségünk bármily magas igényeit megelégedésre képes kielégíteni. A divatos angol bőrbutorokat finom ízléssel készíti és átalakításokat is örömmel teljesít. Modern ebédli divánok, heverődivánok, matrácok és roletták s mindenféle kárpitos munkákat szolid, pontos kivitelben készít, átalakít. Az árak tekintetében rendkívül méltányos. Szerény, szolgálatkész és minden elfogadható árért redelkezésre áll. A magunk részéről is melegen ajánljuk a közönség pártfogására a becsületes törekvésű ifjú iparost, ki Szabó Gábor járási főszolgabírónál Tibódon és Dr Horváth Károly kir. közjegyzőnél Székelyudvarhelyt már dolgozott s pontos, szolid munkájával — sikerült megelégedésüket kiérdemelnie.

— **A kijátszott tanítóóság.** A fizetésrendezés kérdésében, a kormány alaposan kijátszotta a tanítóóságot. Huszonnégy millió koronát vett föl a költségvetésbe a tanítók fizetésrendezésére, de ebből csupán öt milliót juttatott a tanítóknak. Ebből az összegből kívánja kielégíteni az ország harminckett-ezer tanítóját, ami még alamizsnának is csekély. A kormánynak ez az eljárása méltó felháborodást keltett az ország tanítóósága között és elhatározták, hogy a legmesszebb menő agitációt indítják sérelmeik orvoslása végett. Az elnökség országosan szervezi ezt a nagyarányúnak ígérkező mozgalmat és utasítása szerint most a tanítóóság minden magyar képviselőt föl fog keresni s átnyújtja

neki a központból szétküldött memorandumot, melyben pontonként összefoglalták sérelmeiket. A memorandum tartalmát előszóval fogják előadni s mivel el akarják érni, hogy a képviselők kivétel nélkül tudomást szerezzenek a tanítóóságért mellőztetésről, egyben a sajtó útján is tiltakozni fognak a kormány eljárása ellen, amiért kijátszotta a tanítóóságot.

— **Tanítók Fürdője részvényei és villatelepei.** Országos mozgalom, szeleskörű tevékenység indult meg újabban a tanítók társadalmi gyógyfürdője, üdülő és gyermek nyaraló telepének a székelyudvarhelyi Szekefürdőn, részvénytársasági alapon való szervezése érdekében. A most kibocsátott felhívás szerint is egy részvény 26 korona, melyből bárki jegyezhet tetszés szerinti mennyiséget. A részvények értékének legalább felerésze azonban ez évi november hó 5-ig, az Udvarhelyvármegyei Takarékpénztárnál Székelyudvarhely „Tanítók fürdője részvénytársaságán” az illető részvényjegyző nevében, kamatozó betétképpen elhelyezendő, hogy az aláírási iv: „Alapítási tervezet”, az illető címére elküldhető legyen. Mult nyár folyamán, az ország különböző vidékéről, nyaralni Szejkén összegyűjtött tanítók szerzett tapasztalataik alapján, lelkes Szózáttal fordulnak a hazai tanítószághoz: a fürdő részvények és parcellázás alá kerülő villatelkek meztől tömegesebb eladása, s ez alapon tanítók fürdőjének mielőbb, teljes eredménnyel való megteremtése végett. Megismerték ezen kiváló természeti kincsnek bő forrású, kén-sós viznek utólréhetetlen gyógyerejét, a szép fekvésű fürdőnek könnyű megközelíthetőségét. Város közelében való fekvésénél fogva rendkívüli olcsóságát és más számos előnyeit teljes erejükből készek áldozni, csak győzzék biztos jövőt előlknketaró tanítók fürdője Szejkén szerveztessék s így, úgy a tanítóóság, mint a más állású egyének elcsón nyaralhassanak, üdülhessenek és gyógyulhassanak. A részvények villatelkek vételére, nemkülönben az építkezésre vonatkozólag a további felvilágosítással bárkinek is készséggel szolgál, a szervezési munkálatokat vezető / Gyerkes Mihály áll. igazgató-tanító Székelyudvarhely.

— **Erdélyrészi orsz. kirakó vásárok** október 1-én Nagysajó, 3-án Alsóajára, 4-én Borsá, Kaál, Köröspatak, Marosludas, Szászváros, Székelyudvarhely, 5-én Olábláposbánya 7-én Gerend Szabéd, Szelistye, 8-án Bürkös Kraszna, 9-én Czege, Sepsiszentgyörgy.

Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület Elnökségétől.

Sz.: 289—1912.

Felhívás az ingyenes eperfák kiosztása tárgyában.

A földművelésügyi m. kir. miniszter a selyemtermelés emelése céljából kiküldött meghatalmazottja, a szekszárdi selyemtermelés felügyelőségtől f. hó 21-én 11,046 szám alatt vett leirat szerint a méhészegyesület tagjai és a vármegyei községek, valamint a lelkészek, tanítók, jegyzők és kisgazdák a jövő évben is teljesen díjtanulm nyerhetnek 2—3 éves magágyi eperfa csemetét és 5—6 éves kiültetésre alkalmas eperfát, ha szükségletüket f. évi dec. hó 1-ig hozzánk bejelentik. Felkérjük tehát az érdekelteket, hogy elhatározásukról — az elültetendő mennyiség és a fák korának megjelölésével — a fenti határnapig minket egyszerű lev.-lapon értesítsenek, hogy a fák megküldése iránt a kedvezményt nyújtó hatósághoz felterjesztést tehessünk.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a 2—3 éves magcsemeték eleven sövény telepítésére, míg az 5—6 éves fák — koronába nevelve — kiültetésre alkalmasak és hogy a kért csemeték vasuti szállítása nem terheli a kényvezőket, — a fának a vasuti állomásról az értesítés vétele után való azonnali elszállítása és elültetése kötelező.

Székelyudvarhely, 1912. szept. 25-én.

Gál Imre
egyl. titkár.

Lányi Imre
egyl. elnök.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borszármazékosok

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borkban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nőstény véredek, mely, Frigyes főherceg véredekkel volt párosítva, mind a kettő garantált tiszta faj, semmi szépség hibájuk nincs — 300 és 200 koronaért eladó. Cim: özv. **Kerbolt Ferencné VINKOVCE** (szerénvárm.) Florián u. 6. sz.

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári tennállás

UNGHVÁRY JÓZSEF

SZŐLŐTELEPÉN ÉS GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN

CZEGLÉD (PESTMEGYE)

Nagyobb mennyiségű

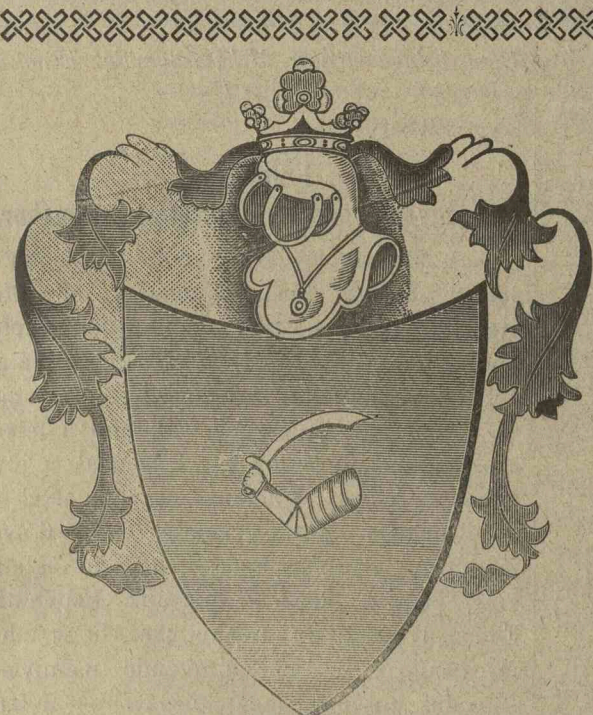
nemes gyümölcsfa-

csemete, boggyógyümölcsűek, vadoncok, Kerti sövények,

sima és gyökeres szőlővesszők

stb. Kaphatók.

Tessék kimerítő árjegyzéket kérni.

A dályai

Abrán-család

nemesi cimere mutatjuk be e helyen.

Ez a cimer és a család történetének leírása, a legrégibb korszaktól való le származási táblázatával az

Udvarhely vármegye

Nemes Családjai

cimű, Pálmay József szerkesztésében és Betegh Pál kiadásában megjelent disztribúcióban található.

Számos család cimere és leírása, le származási táblázata van e nagyszabású műben. Mindenkinek érdeke, hogy míg a készlet tart, beszerezze.

Kapható füzve 16 koronaért Székelyudvarhelyt a kiadónál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj Napoca.

Eladó vagy kiadó

belsőség.

Székelyudvarhelyt Solymossy-utca 27 sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól ugyanott.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borszármazékoskedőné

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári tennállás

UNGHVÁRY JÓZSEF

SZŐLŐTELEPÉN ÉS GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN

CZEGLÉD (PESTMEGYE)

Nagyobb mennyiségű

nemes gyümölcsfa-

csemete, boggyógyümölcsűek, vadoncok, Kerti sövények,

sima és gyökeres szőlővesszők

stb. Kaphatók.

Tessék kimerítő árjegyzéket kérni.

A dályai

Abrán-család

nemesi cimere mutatjuk be e helyen.

Ez a cimer és a család történetének leírása, a legrégibb korszaktól való le származási táblázatával az

Udvarhely vármegye

Nemes Családjai

cimű, Pálmay József szerkesztésében és Betegh Pál kiadásában megjelent disztribúcióban található.

Számos család cimere és leírása, le származási táblázata van e nagyszabású műben. Mindenkinek érdeke, hogy míg a készlet tart, beszerezze.

Kapható füzve 16 koronaért Székelyudvarhelyt a kiadónál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj Napoca.

Kiadó urilakás

a Batthyány-téren. Emeleten: 1 nagy utcai áttér: három, vele összefüggő és 1 kis átjáró szobából álló lakás, azonnal, vagy szept. 29-re kiadó!

Udvari lakás

ugyanott két szoba, konyha és hozzávalókkal, földszint, kiadó. Egyik nagy szoba alkalmas: szabónő, masamódnó stb.-nek

Ugyanottan

udvari földszintes lakás 1 szoba, konyha és hozzávaló helyiségekkel kiadó és azonnal is elfoglalható.

Csere

utcában 3 szobás, konyhás, kamara, pince, fatartó, sertésöl, tyukol, galambbug és külön udvarral, kuttal, gyönyörű rózsás kerttel, gyümölcsfakkal Kedves, csendes lakás egészséges helyen. Pék József építőmesteré volt. Azonnal vagy szept. 29-ől kiadó.

Csere

utcában három szoba egyik jó műhelynek konyha, kamara, sütőház külön udvarral. A Herczeg Albert féle házban kiadó, esetleg eladó, olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett!

Csere

utcában, a 3-dik ház az alban, a kuton innen, néhai Kandó-féle házban: kiadó egy két szobás és egy szobás lakás, fatartó, sütővel, külön udvarral, azonnal el is foglalható!

A tábor

utcában a köz központi háta mellett: két szobás, kamarás és konyhás, pince, fatartó, tyukol, sertés paja és esetleg istállóval és szerkénnyel is, csak egy lakos van még az udvaron, kitűnő vízü kuttal kiadó! A lakás alatt van egy nagy magas, tágas nagy műhelynek alkalmas pince helyiség. Van egy külön egyes szoba is, mely külön is kiadó!

Eladó házhelyek, belsőségek!

Az országot menten Bethlen-telepben, avasút mellett, a bejárattal balra lévő belsős, mely Vajda Lajos faraktára volt, ELADÓ. Párcellánként az egész 5 belsőre felosztva 5000 koronaért darabja! Vendéglőnek, kereskedésnek, nyílt ültetnek, faterakdesek rendkívül előnyös, mert hatul a vasútra is rakodó kapu nyitható. Barmifele épület építése kőből engedélyeztetik bárkinek is. ELADÓ RÉSZLETFIZETÉSRE IS!

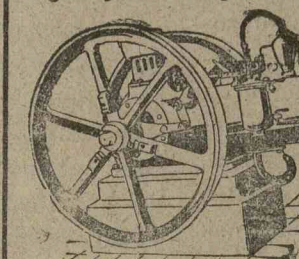
Kuvárkertbe

nagy gyümölcsös kert FELPÁRCELLÁZVA több házhelyre, megérkinthető terv szerint! Három utca fronttal eladók örök áron. Vevőknek olcsó főveny, téglavetett hely biztosított. Gyönyörű mind nemes fajokkal, melyek már teremnek. Jó ivóvíz kuttal!

CLIMAX

nyersolajmotorok és lokomobilok 3-70 HP.

Magasnyomású nyersolajmotorok 15-150 lóerőig ::

legolcsóbb és legmegbízhatóbb üzemeltetést biztosítják. Üzemeltetés 1-2 fill. Állandóan zavartalan üzeml — Pénzügyi felügyelet nélkül! Egyszerű kezelés! Sok száz gép üzemben!

Költségvetések és árlapok díjmentesen.

Bachrich és Társa betétitársaság

motorgyári fióktelepe

Budapest, VI. ker. Váci-körút 59 a.lb

Igen alkalmas lenne tisztviselői telep, vagy más társaságok tagjainak, kik így magukban építhetnének és lakhatnának. Ha a pénzügyi viszonyok javulnak, magam szerzek reá kölcsönöket az építhetésre!

Tábor

utcában gyönyörű gyümölcsös kertben TAXÁS házhelyek eladtnak, illetőleg kiadtnak huzamos időkre! Kitűnő kut az udvaron, közös sütőkemence stbivel! Az utca már csaknem egészen be van építve!

Külömbféle kiadandók vagy eladandók!

11. Faraktárnak:

a barom piac tér melletti bekerített hely; külső fele kiadandó és azonnal át is vehető. Belső felén már van faraktár!

12. Homoródi borvíz

szállításra a városba korsókba előfizetőknek kiadandó kétféleképpen is. 1. A szállító kap a behordás és széthordásért és elosztásért az előfizetőknek havi 200 K-át 2. Vállalkozásba veszi a szállítást, korsót, szekert, míg maga beszerzi. én adok, mely esetben 230-240 K-át kereshet

13. Nagyalambfalván eladó

az országot menten egy kitűnő helyen, a koresoma mellett fekvő nagy belső. Mindenre, de iparosnak, különösen alkalmas 2000 K-ért. Azonnal át is vehető. Jó kut van rajta.

14. Nagyalambfalván eladó

egy 28, egy 14 és egy harmadik 9 holdas, erdő szép tűzifa állománnyal, mely legszebb a közseg határába. Az országtól pár száz lépésre. Várfele nevű helyen a Vágás patakja, melyen a falun innenfeleli hid vezet át. Székelyudvarhelyről is megjárható egy nap kétszer! Igen előnyös vásár, fogattartóknak.

15. Fentiekről értekezhetni levélben vagy személyesen a tulajdonos:

Nagysolymosi

Koncz Ármán

gyógyszerésszel Székelyudvarhelyt.

Bélyegzők és pecsétnyomók

mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan szövegezéssel kaphatók. Székely-Udvarhely kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papír kereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Eladó olcsón

egy szép és jó Daniel-féle cserépkályha. Hol? Megmondja a lap kiadóhivatala.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő be vásárlásainál és megrendeléseinknél a SZÉKELY UDVARHELY c. ujságot felémli eni sziveskedjék.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői

valamint gyászjelentések

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

könyvnyomdát és könyvkötő-intézetet.